

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
การสอบข้อเขียนความรู้ชั้นเนติบัณฑิต ภาคสอง สมัยที่ 59 ปีการศึกษา 2549
วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายล้มละลาย ระบบศาลและพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
วันอาทิตย์ที่ 1 เมษายน 2550

คำถาม 10 ข้อ ให้เวลาตอบ 4 ชั่วโมง (14.00 น. ถึง 18.00 น.) ให้ยกเหตุผลประกอบคำตอบด้วย

ข้อ 1. นายเอกทำสัญญาซื้อขายเครื่องกำเนิดไฟฟ้าราคา 2,000,000 บาท กับนายโทและนายตรี โดยชำระราคางวดแรก 1,000,000 บาท และมีข้อตกลงให้นำไปส่งมอบและติดตั้ง ณ สำนักงานของนายเอกที่จังหวัดราชบุรี พร้อมด้วยเงื่อนไขว่าเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจะต้องเดินเครื่องยนต์และจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ตามคุณสมบัติที่ตกลงกัน นายเอกจึงจะชำระราคาส่วนที่เหลือให้ สัญญาดังกล่าวทำขึ้นที่ภูมิลำเนาของนายเอกซึ่งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ส่วนนายโทและนายตรีต่างมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสระบุรี ต่อมาหลังจากที่ติดตั้งแล้วปรากฏว่าเครื่องกำเนิดไฟฟ้ามีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่ตกลงซื้อขายเพราะไม่สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ นายเอกจึงบอกเลิกสัญญาและยื่นฟ้องนายโทกับนายตรีต่อศาลจังหวัดราชบุรี ขอให้คืนเงินค่าสินค้าที่ชำระไปจำนวน 1,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยและให้ขนย้ายเครื่องกำเนิดไฟฟ้าออกไป นายโทให้การต่อสู้คดีขอให้ยกฟ้องและยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นเรื่องเขตอำนาจศาลว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องต่อศาลนี้ ส่วนนายตรี พนักงานเดินหมายรายงานว่าส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้ไม่ได้โดยได้รับแจ้งว่าถึงแก่กรรม ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แถลง ต่อมาโจทก์ยื่นคำแถลงต่อศาลว่านายตรีได้ถึงแก่กรรมไปก่อนโจทก์ยื่นฟ้องคดีตามมรณบัตรที่แนบมาและยื่นคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกทายาทของนายตรีเข้ามาเป็นคู่ความแทนที่นายตรีผู้มรณะ

ให้วินิจฉัยว่า คำร้องของนายโทฟังขึ้นหรือไม่ และศาลจะมีคำสั่งตามคำร้องและคำฟ้องของโจทก์ที่เกี่ยวข้องกับนายตรีอย่างไร

ธงคำตอบ

นายเอกทำสัญญาซื้อขายเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากับนายโทและนายตรีที่ภูมิลำเนาของนายเอกซึ่งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร โดยมีข้อตกลงให้นำไปส่งมอบและติดตั้ง ณ สำนักงานของนายเอกที่จังหวัดราชบุรี พร้อมด้วยเงื่อนไขว่า เครื่องกำเนิดไฟฟ้าจะต้องเดินเครื่องยนต์และจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ตามคุณสมบัติที่ตกลงกัน นายเอกจึงจะชำระราคาส่วนที่เหลือให้ เมื่อนายเอกอ้างว่านายโทและนายตรีนำเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามข้อกำหนดในสัญญาไปส่งมอบและติดตั้งอันเป็นการผิดสัญญาที่เท่ากับมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาซื้อขายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขการส่งมอบและติดตั้ง จังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นสถานที่ที่ต้องมีการส่งมอบและติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจึงเป็นสถานที่ที่มูลคดีเกิดขึ้นอีกแห่งหนึ่งด้วย นายเอกย่อมมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดราชบุรีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4 (1) คำร้องของนายโทฟังไม่ขึ้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 2916/2548)

กรณีนายตรีได้ถึงแก่กรรมไปก่อนที่จะถูกนายเอกฟ้องคดี นายตรีไม่มีสภาพบุคคลอยู่ในขณะที่นายเอกยื่นฟ้องไม่อาจเป็นคู่ความในคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ฟ้องของนายเอกเฉพาะที่เกี่ยวกับนายตรีจึงมิชอบมาแต่ต้น นายเอกไม่อาจยื่นฟ้องนายตรีต่อศาลได้ จึงต้องเพิกถอนคำสั่งรับคำฟ้องเป็นไม่รับคำฟ้องและจำหน่ายคดีจากสารบบความเฉพาะที่เกี่ยวกับนายตรี (คำพิพากษาฎีกาที่ 120/2536, 3153/2545) นายเอกจะขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกทายาทของนายตรีเข้ามาเป็นคู่ความแทนหาได้ไม่ เพราะไม่ใช่กรณีคู่ความมรณะในระหว่างคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลตามมาตรา 42

ข้อ 2. ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 2,000,000 บาท แก่โจทก์ กับให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ จำเลยอุทธรณ์พร้อมกับยื่นคำร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นได้สวนแล้ววินิจฉัยว่า จำเลยมิใช่ผู้ยากจนและคดีไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะอุทธรณ์ หากจำเลยประสงค์จะดำเนินคดีต่อไปให้วางเงิน ค่าชั้นศาลภายใน 1 เดือนนับแต่วันมีคำสั่ง กรณีดังกล่าวหากจำเลยใช้สิทธิดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(ก) จำเลยยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคำขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาใหม่ เพื่ออนุญาตให้จำเลยนำ พยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าเป็นคนยากจน

(ข) หลังจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งแล้ว 15 วัน จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ อุทธรณ์อย่างคนอนาถา

ให้วินิจฉัยว่า ศาลจะสั่งคำร้องของจำเลยใน (ก) และคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นใน (ข) อย่างไร

ธงคำตอบ

(ก) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 155 ให้สิทธิแก่คู่ความที่จะขออุทธรณ์ อย่างคนอนาถาได้ หากคดีมีเหตุอันสมควรที่จะอุทธรณ์และตนเองเป็นคนยากจนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสีย ค่าธรรมเนียมศาล จำเลยยื่นคำร้องขออุทธรณ์อย่างคนอนาถา ศาลชั้นต้นได้สวนแล้วมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย โดยวินิจฉัยว่า จำเลยมิใช่ผู้ยากจนและคดีไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะอุทธรณ์ การที่จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้น ให้พิจารณาคำขอใหม่ตามมาตรา 156 วรรคสี่ เพื่ออนุญาตให้จำเลยนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าตน เป็นคนยากจน แม้หากศาลชั้นต้นทำการได้สวนและฟังว่าจำเลยเป็นคนยากจน ก็ไม่เป็นประโยชน์แก่รูปคดีของ จำเลยเพราะปัญหาที่ว่าคดีของจำเลยมีเหตุผลอันสมควรที่จะอุทธรณ์หรือไม่ได้ยุติไปแล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะพิจารณาคำขอของจำเลยใหม่ ดังนั้นศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1379/2549)

(ข) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 156 เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องขอ ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นศาลอุทธรณ์ของจำเลย จำเลยอาจอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ได้ภายใน กำหนด 7 วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง มิใช่ภายในกำหนดเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้จำเลยนำเงิน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์มาวางศาล เมื่อจำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นเกินกำหนดเวลา 7 วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น ศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งยกคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง ของจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1541/2549)

ข้อ 3. โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระค่าเช่าทรัพย์สินจำนวน 10,000,000 บาท ให้แก่โจทก์ จำเลยให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยไม่ได้ผิดสัญญาเช่า และฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้อง หลังจากศาลชั้นต้น สืบพยานโจทก์เสร็จสิ้น ระหว่างสืบพยานจำเลย จำเลยยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากโจทก์ได้ฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนี้ที่ศาลในประเทศญี่ปุ่น และศาลแห่งประเทศ ญี่ปุ่นมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษา ศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานจำเลยต่อไป แล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี จำเลยฎีกา ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกา ก่อนศาลชั้นต้นส่งสำนวนไปศาลฎีกา โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง จำเลยไม่คัดค้าน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องชอบหรือไม่

ธงคำตอบ

คดีนี้ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยาน จำเลยต่อไปแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี แม้จำเลยจะยื่นฎีกาอยู่ก็ตาม แต่คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ย่อมผูกพัน คู่ความจนกว่าคำพิพากษาศาลอุทธรณ์จะถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรือดลเสียถ้าหากมี ทั้งนี้ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 145 วรรคหนึ่ง ดังนั้นต้องถือว่าคดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น ที่จะต้องสืบพยานจำเลยต่อไป โจทก์ชอบที่จะยื่นคำร้องขอถอนฟ้องได้ตามมาตรา 175 วรรคสอง ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องจึงชอบแล้ว (คำสั่งศาลฎีกาที่ 5623/2548)

ข้อ 4. โจทก์ทั้งสองฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 ได้ขับรถยนต์โดยประมาทชนโจทก์ทั้งสองได้รับบาดเจ็บ อันเป็นการกระทำละเมิดในทางการที่จ้าง ขอบังคับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระค่าเสียหายให้โจทก์ทั้งสองคนละ 400,000 บาท จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้คดีขอให้ศาลยกฟ้อง ศาลชั้นต้นกำหนดให้โจทก์ทั้งสองนำพยานเข้าสืบก่อน ถึงวันสืบพยาน จำเลยที่ 1 มาศาล ส่วนโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 2 ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาศาล ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

(ก) โจทก์ทั้งสองมาศาล ยื่นคำร้องว่าโจทก์ทั้งสองไม่ได้ตั้งใจขาดนัดพิจารณา แต่ในวันสืบพยานการจราจรติดขัดมาก ทำให้เสมียนนายโจทก์ทั้งสองนำคำร้องขอเลื่อนคดีมาถึงศาลล่าช้าหลังจากที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีไปแล้ว ขอให้ศาลไต่สวนคำร้องและมีคำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่

(ข) จำเลยที่ 1 อุทธรณ์ว่า ศาลไม่ได้สอบถามจำเลยที่ 1 ซึ่งมาศาลก่อนที่จะมีคำสั่ง คำสั่งศาลที่ให้จำหน่ายคดีจากสารบบความไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ให้วินิจฉัยว่า ศาลจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องของโจทก์ทั้งสองใน (ก) อย่างไร และอุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 ใน (ข) ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) เมื่อโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 2 ไม่มาศาลในวันสืบพยานและไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดีจึงเป็นกรณีที่คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา ซึ่งศาลจะต้องมีคำสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 201 ส่วนโจทก์ทั้งสองที่ไม่มาศาลกับจำเลยที่ 1 ที่มาศาลเป็นกรณีที่โจทก์ขาดนัดพิจารณาตามมาตรา 202 เมื่อจำเลยที่ 1 ไม่ได้แจ้งต่อศาลในวันสืบพยานขอให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป ศาลย่อมจะต้องสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความเช่นเดียวกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 6674/2541) ผลของคำสั่งจำหน่ายคดีตามมาตรา 201 และมาตรา 202 ต้องพิจารณาตามมาตรา 203 แม้มาตรา 203 มิได้บัญญัติห้ามมิให้โจทก์มีคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ แต่การที่โจทก์จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้จะต้องมีการพิจารณาคดีฝ่ายเดียวเป็นสำคัญ การที่ศาลได้มีคำสั่งจำหน่ายคดีเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงไม่มีการพิจารณาคดีฝ่ายเดียวอันจะทำให้โจทก์มีสิทธิที่จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้ สิทธิของโจทก์ทั้งสองมีอยู่ทางเดียวคือ ต้องฟ้องคดีใหม่ภายในอายุความตามมาตรา 203 เท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1645/2549) ศาลชอบที่จะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่ของโจทก์ทั้งสอง

(ข) กรณีที่โจทก์ทั้งสองขาดนัดพิจารณา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 202 มิได้บัญญัติให้ศาลต้องสอบถามจำเลยที่มาศาลก่อน แต่เป็นหน้าที่ของจำเลยที่มาศาลจะต้องแจ้งต่อศาลเพื่อขอให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป การที่จำเลยที่ 1 มิได้แจ้งต่อศาลตามบทบัญญัติดังกล่าว ศาลชอบที่จะมีคำสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ (คำพิพากษาฎีกาที่ 757/2543) คำสั่งจำหน่ายคดีจากสารบบความชอบด้วยกฎหมายแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อ 5. โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นทายาทและผู้จัดการมรดกแบ่งที่ดินทรัพย์สินมรดกตามโฉนดที่ดินเลขที่ 1234 จำนวนเนื้อที่ 300 ตารางวา แก่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นทายาทคนละ 100 ตารางวา โดยตีราคาที่ดินทั้งแปลงคิดเป็นเงินรวม 90,000 บาท จำเลยให้การว่าที่ดินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินมรดกเพราะเจ้ามรดกยกให้แก่จำเลยตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาให้จำเลยแบ่งที่ดินโฉนดเลขที่ 1234 แก่โจทก์ทั้งสองคนละ 100 ตารางวา ก่อนครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ ทนายจำเลยยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์อ้างว่ายังติดต่อกับตัวจำเลยไม่ได้ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าไม่มีเหตุที่จะขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ให้ยกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์ว่าทนายจำเลยจำเป็นต้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์เนื่องจากติดต่อกับตัวจำเลยไม่ได้

ให้วินิจฉัยว่า ศาลจะมีคำสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยได้หรือไม่

ธงคำตอบ

โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้บังคับจำเลยแบ่งที่ดินทรัพย์สินมรดกตามโฉนดที่ดินเลขที่ 1234 จำนวนเนื้อที่ 300 ตารางวา ให้แก่โจทก์ทั้งสองคนละ 100 ตารางวา โดยตีราคาที่ดินดังกล่าวทั้งแปลงคิดเป็นเงินรวม 90,000 บาท แม้โจทก์ทั้งสองฟ้องรวมกันมา การอุทธรณ์ฎีกาก็ต้องถือทุนทรัพย์ของโจทก์แต่ละคนแยกกัน เพราะเป็นเรื่องโจทก์แต่ละคนใช้สิทธิเฉพาะของตน ดังนั้น ที่ดินแต่ละส่วนที่โจทก์แต่ละคนฟ้องขอแบ่งจึงมีราคา 30,000 บาท ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์สำหรับโจทก์แต่ละคนจึงไม่เกิน 50,000 บาท ต้องห้ามคู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ 5971/2544 ประชุมใหญ่) อุทธรณ์ของจำเลยที่ว่า ทนายจำเลยจำเป็นต้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์เนื่องจากติดต่อกับจำเลยไม่ได้เป็นอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง แม้จะเป็นอุทธรณ์คัดค้านในเรื่องของการขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ซึ่งไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของคดีที่คู่ความพิพาทกันก็ต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าว (คำพิพากษาฎีกาที่ 5185/2548) ดังนั้น ศาลจะมีคำสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยไม่ได้

ข้อ 6. โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระเงิน 1,000,000 บาท แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ย จำเลยให้การต่อสู้คดีระหว่างพิจารณาศาลชั้นต้นมีคำสั่งอายัดที่ดินโฉนดเลขที่ 100 ของจำเลยไว้ชั่วคราวตามคำร้องของโจทก์ ต่อมานายสินเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในอีกคดีหนึ่งซึ่งศาลแพ่งพิพากษาให้จำเลยโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 100 แก่นายสิน โดยให้นายสินใช้ราคา 500,000 บาท แก่จำเลย นายสินได้นำเงินตามจำนวนดังกล่าวไปวางต่อศาลแพ่งและศาลแพ่งได้มีหนังสือขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจดทะเบียนโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 100 ให้แก่นายสินแล้ว เมื่อโจทก์ทราบเรื่องจึงยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอให้อายัดเงินที่นายสินนำไปวางดังกล่าวขึ้นไปยังศาลแพ่งไว้ชั่วคราวอีก ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วเห็นว่าโจทก์เคยยื่นคำขอชั่วคราวก่อนพิพากษามาครั้งหนึ่งแล้ว กรณีจึงไม่มีเหตุสมควรให้อายัดเงินตามคำร้องของโจทก์ไว้ชั่วคราวซ้ำซ้อนอีก ให้อยกคำร้อง

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องของโจทก์ดังกล่าวชอบหรือไม่

ธงคำตอบ

เมื่อนายสินซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของจำเลยในอีกคดีหนึ่งขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลแพ่งที่ให้จำเลยโอนที่ดินดังกล่าวแก่นายสินแล้ว คำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้อายัดที่ดินโฉนดเลขที่ 100 ของจำเลยไว้ชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 (2) ย่อมเป็นอันสิ้นผลไป การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอายัดชั่วคราวเงิน 500,000 บาท ที่นายสินนำไปวางต่อศาลแพ่งเพื่อชำระให้แก่จำเลยตามคำพิพากษา ซึ่งเป็นเหตุที่เกิดขึ้นใหม่ในภายหลังและเป็นทรัพย์สินคนละรายคนละประเด็นกัน ทั้งคำสั่งอายัดที่ดินของจำเลยไว้ชั่วคราวได้สิ้นผลไปแล้ว จึงมิใช่เรื่องที่โจทก์ร้องขอให้กำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาซ้ำซ้อนอีกแต่อย่างใด เมื่อเงินเป็นทรัพย์สินที่ยกย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นได้โดยง่ายคดีจึงมีเหตุสมควรที่ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งอายัดเงินที่นายสินนำไปวางต่อศาลแพ่งไว้ชั่วคราวก่อนพิพากษาตามคำร้องของโจทก์ ตามมาตรา 254 (1) ประกอบมาตรา 255 (1) (ข) คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องของโจทก์ดังกล่าวจึงไม่ชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ 692/2544)

ข้อ 7. นายเงาะเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษาของนายกล้วยจำนวน 3,000,000 บาท นายเงาะนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินโดยอ้างว่าเป็นของนายกล้วยดังต่อไปนี้

(ก) แหวนเพชร 1 วง ราคา 1,000,000 บาท เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการขายทอดตลาดครั้งแรก มีผู้เสนอราคาสูงสุด 500,000 บาท นายกล้วยคัดค้านว่าราคาต่ำเกินไปสมควร เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงเลื่อนการขายทอดตลาดไปอีก 30 วัน ปรากฏว่า ก่อนถึงกำหนดการขายทอดตลาดครั้งที่ 2 หนึ่งสัปดาห์ นายส้มยื่นคำร้องขอให้ปล่อยการยึดโดยอ้างว่านายส้มเป็นเจ้าของแหวนเพชรและให้นายกล้วยยืมไปใช้ นายเงาะคัดค้านว่านายส้มมิได้ยื่นคำร้องขจัดทรัพย์สินก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดีนำแหวนเพชรออกขายทอดตลาดครั้งแรก นายส้มจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขจัดทรัพย์สิน ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขจัดทรัพย์สินของนายส้มและนัดไต่สวน

(ข) รถยนต์ 1 คัน ของนายกล้วย ราคา 2,000,000 บาท ซึ่งนายกล้วยนำไปจำหน่ายให้แก่นายตาลเป็นเงิน 1,000,000 บาท และครบกำหนดไถ่แล้วแต่นายกล้วยยังมีไถ่ได้ เจ้าพนักงานบังคับคดีนำออกขายทอดตลาดได้เงิน 2,000,000 บาท นายตาลยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้จ้่านำก่อนนายเงาะ นายเงาะคัดค้านว่านายตาลเป็นเพียงผู้รับจำหน่าย จึงไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของนายตาล ให้นิฉนัยว่า คำสั่งของศาลทั้งสองกรณีชอบหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) การร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดไว้ซึ่งต้องกระทำก่อนที่ได้เอาทรัพย์สินดังกล่าวออกขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 288 วรรคหนึ่ง หมายความว่า การขายทอดตลาดบริบูรณ์โดยเจ้าพนักงานบังคับคดี การขายทอดตลาดครั้งแรกที่เลื่อนไปจึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการขายทอดตลาด นายส้มมีสิทธิยื่นคำร้องขจัดทรัพย์สินก่อนการขายทอดตลาดครั้งที่ 2 ได้ คำสั่งศาลชอบแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 3030/2528)

(ข) เมื่อรถยนต์ที่นายกล้วยจำหน่ายให้นายตาลครบกำหนดไถ่แล้ว นายตาลย่อมมีสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ในการที่จะได้รับชำระหนี้จ้่านำก่อนนายเงาะซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของนายกล้วย คำสั่งศาลชอบแล้วเช่นกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1914/2526)

ข้อ 8. ศาลพิพากษาให้บริษัทร่ำรวย จำกัด จำเลย ล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำทรัพย์สินของจำเลย ออกขายและแบ่งทรัพย์สินจำเลยครั้งสุดท้ายพร้อมทำรายงานแสดงกิจการและบัญชีรับจ่ายในคดีล้มละลายยื่น ต่อศาลและขอให้ศาลสั่งปิดคดี ศาลมีคำสั่งปิดคดีเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2539 ต่อมาวันที่ 6 มีนาคม 2550 ศาลมีคำสั่งให้เปิดคดีตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงาน เนื่องจากโจทก์มีหลักฐานเชื่อได้ว่าจำเลยมีทรัพย์สิน ขึ้นใหม่

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลให้เปิดคดีดังกล่าวชอบหรือไม่

ธงคำตอบ

แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายและศาลมีคำสั่งปิดคดีเกิน 10 ปี แล้ว อันจะเป็นเหตุให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอและศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 135 (4) ก็ตาม แต่เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย จำเลยก็ยังเป็นบุคคลล้มละลายอยู่ และคำสั่งปิดคดีมีผลตามมาตรา 134 วรรคหนึ่ง คือ เพียงให้ระงับการจัดการ ต่าง ๆ ไว้ แต่ไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด ดังนั้น ทรัพย์สินที่จำเลยได้มาก่อนที่จะพ้นจากภาวะการล้มละลายย่อม เป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ตามมาตรา 109 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงชอบที่จะขอให้ ศาลเปิดคดีเพื่อจัดการทรัพย์สินของจำเลยต่อไปตามมาตรา 134 วรรคสอง

ดังนั้น คำสั่งศาลที่ให้เปิดคดีจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 7786/2548)

ข้อ 9. ในคดีฟื้นฟูกิจการเรื่องหนึ่ง ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของบริษัทลูกนี้ ต่อมาผู้บริหารแผนยื่นข้อเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ขอแก้ไขแผนปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟูกิจการที่กำหนดให้คณะกรรมการเจ้าหนี้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญหรือแก้ไขเอกสารดังกล่าว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงเสนอให้ที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณา ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติพิเศษยอมรับข้อเสนอขอแก้ไขแผน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงรายงานศาลเพื่อขอให้ศาลนัดพิจารณาว่าจะเห็นชอบด้วยข้อเสนอขอแก้ไขแผนดังกล่าวหรือไม่ บริษัทลูกนี้คัดค้านว่าตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ กำหนดให้อำนาจในการขอแก้ไขแผนเป็นของคณะกรรมการเจ้าหนี้ ผู้บริหารแผนจึงไม่มีอำนาจในการเสนอขอแก้ไขแผน

ให้วินิจฉัยว่า คำคัดค้านของบริษัทลูกนี้ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/63 วรรคหนึ่ง และวรรคสาม ระบุว่า การแก้ไขแผนหลังจากศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วนั้น หากมีเหตุอันสมควรและมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ รวมทั้งพฤติการณ์ต่างๆ ที่ศาลใช้เป็นเหตุในการพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผนนั้นเปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารแผนซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติและดำเนินการตามแผนให้สำเร็จลุล่วงไปเพียงผู้เดียว มีอำนาจเสนอขอแก้ไขแผนนั้นได้ โดยยื่นข้อเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แล้วให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เสนอให้ที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณา หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติพิเศษยอมรับข้อเสนอตามมาตรา 90/46 แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะรายงานศาลเพื่อพิจารณาว่าจะเห็นชอบด้วยหรือไม่ ดังนี้ แม้แผนปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟูกิจการจะกำหนดให้คณะกรรมการเจ้าหนี้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญหรือแก้ไขเอกสารดังกล่าวก็ตาม แต่อำนาจของคณะกรรมการเจ้าหนี้ที่มีอยู่ตาม มาตรา 90/55 วรรคหนึ่ง และมาตรา 90/67 คงเป็นเพียงอำนาจในการเสนอแนะและสอดส่องให้ผู้บริหารแผนดำเนินการปฏิบัติตามแผนแทนเจ้าหนี้ทั้งหลายเท่านั้น หากได้มีอำนาจเสนอขอแก้ไขแผนด้วยตนเองไม่ ข้อความดังกล่าวหมายความว่า เมื่อเข้าเงื่อนไขในการขอแก้ไขแผน คณะกรรมการเจ้าหนี้ย่อมต้องเสนอเรื่องดังกล่าวให้ผู้บริหารแผนดำเนินต่อไป ตามมาตรา 90/63 ซึ่งกำหนดให้อำนาจในการเสนอขอแก้ไขแผนเป็นของผู้บริหารแผนโดยตรง คำคัดค้านของบริษัทลูกนี้ฟังไม่ขึ้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1239/2547)

ข้อ 10. นายธรรม ผู้พิพากษาศาลจังหวัดตราดได้พิจารณาคดีสองเรื่อง ดังนี้

(ก) คดีที่หนึ่ง นายดำฟ้องนายขาวขอให้ลงโทษนายขาวฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นายธรรมได้สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง

(ข) คดีที่สอง นายธรรมพิจารณาคดีแพ่งที่นายหนึ่งฟ้องนายสองว่าทำละเมิดเรียกค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน 300,000 บาท นายสองให้การต่อสู้ว่านายหนึ่งเป็นฝ่ายทำละเมิดและฟ้องแย้งเรียกค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน 350,000 บาท แล้วพิพากษาให้นายหนึ่งเป็นฝ่ายชนะคดี ยกฟ้องแย้งนายสอง

ให้วินิจฉัยว่า การพิจารณาพิพากษาคดีของนายธรรมในคดีทั้งสองเรื่องชอบหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25 (3) บัญญัติให้ผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจได้สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งในคดีอาญา และมาตรา 25 (5) บัญญัติให้ผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จะลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือโทษปรับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้ นายธรรมผู้พิพากษาศาลจังหวัดตราดคนเดียว จึงมีอำนาจพิจารณาคดีโดยได้สวนมูลฟ้องและพิพากษายกฟ้องคดีที่นายดำเป็นโจทก์ฟ้องนายขาวดังกล่าวได้ตามบทบัญญัติกฎหมายข้างต้น ประกอบมาตรา 26 การพิจารณาพิพากษาคดีของนายธรรมจึงชอบแล้ว

(ข) พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25 (4) บัญญัติให้ผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน 300,000 บาท แต่เนื่องจากฟ้องแย้งของนายสองเรียกค่าสินไหมทดแทนเกิน 300,000 บาท นายธรรมจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งดังกล่าวตามบทบัญญัติกฎหมายข้างต้น การพิจารณาพิพากษาคดีของนายธรรมจึงไม่ชอบ